

OPRACOWANIE PYTANIA

Miłość silniejsza niż śmierć. Omów zagadnienie na podstawie *Mitologii* (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Jan Parandowski, *Mitologia* (cz. I Grecja)

EPOKA

Starożytność

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Temat dotyczy miłości tak silnej, że każe bohaterom przekraczać granicę między światem żywych i umarłych. Chodzi o pokazanie, że w mitach uczucie potrafi rzucić wyzwanie prawom natury, a nawet bogom. Warto pokazać dwuznaczność: Orfeusz jako człowiek przegrywa, ale jego miłość i tak odnosi zwycięstwo, bo skłania władców podziemia do zawieszenia praw śmierci.

miłość silniejsza niż śmierć

Formuła wartościująca, nie opis: pytanie, w jakim sensie uczucie może pokonać śmierć, skoro nie potrafi jej odwrócić. Komisja oczekuje rozróżnienia zwycięstwa dosłownego i duchowego.

śmierć (w micie)

Nie tylko koniec życia, lecz porządek świata strzeżony przez Hadesa i Persefonę, z własnymi prawami (Charon, Cerber, zakaz powrotu). Miłość musi się z tym porządkiem zmierzyć.

Mitologia (cz. I Grecja)

Mity greckie w wersji Parandowskiego. Podstawą jest mit o Orfeuszu i Eurydyce, ale drugi przykład (Demeter i Kora) pokaże, że nie mówisz o jednym wyjątku, lecz o prawidłowości.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę o tym, w jakim sensie miłość w mitach okazuje się silniejsza od śmierci i gdzie leżą granice tego zwycięstwa.
- ✓ Mit o Orfeuszu i Eurydyce opowiedziany pod tezę, z uwypukleniem sceny wzruszenia władców podziemia i momentu klęski, najlepiej uzupełniony mitem o Demeter i Korze.
- ✓ Kontekst, w którym miłość również trwa mimo śmierci lub próbuje ją przekroczyć, oraz wniosek o tym, dlaczego kultura wraca do tego motywu.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Orfeusz i Eurydyka – strata: Orfeusz, tracki śpiewak, którego muzyka poruszała zwierzęta, drzewa i skały, traci młodą żonę Eurydykę, zmarłą od ukąszenia węża. Rozpacz każe mu zrobić to, czego nie robi żaden żywy – zejść po nią do Hadesu. Punkt wyjścia: miłość silniejsza niż lęk przed śmiercią.
- Zejście do podziemi: grą na lirze i pieśnią Orfeusz wzrusza Charona, obłaskawia Cerbera i porusza Hadesa oraz Persefonę, którzy zgadzają się oddać Eurydykę – pod warunkiem, że nie obejrzy się za siebie przed wyjściem na ziemię. Rzadki moment w mitach, gdy władcy śmierci zawieszają swoje prawo dla ludzkiego uczucia – główny dowód dla tezy.
- Klęska: tuż przed wyjściem z podziemi Orfeusz, niepewny, czy żona za nim idzie, odwraca się i Eurydyka znika na zawsze. Później śpiewak unika kobiet i ginie rozszarpany przez rozwścieczone bachantki. Pokazuje granicę: człowiek jest słaby, ale uczucie nie gaśnie – Orfeusz do końca pozostaje wierny zmarłej.
- Demeter i Kora: Hades porwuje Korę do podziemi; Demeter, szukając córki, sprawia, że ziemia przestaje rodzić, aż Zeus zmusza brata do kompromisu – Kora część roku spędza z matką, część w Hadesie. Miłość matki wymusza na bogach powrót córki z krainy zmarłych, choć tylko na czas, a mit tłumaczy przy tym rytm pór roku.
- Alkestis (opcjonalnie, mit znany głównie z tragedii Eurypidesa): żona króla Admeta zgodziła się umrzeć zamiast męża, a Herakles wyrwał ją śmierci i przywrócił mężowi. Miłość jako gotowość oddania życia, nagrodzona powrotem ze świata zmarłych – kontrast do klęski Orfeusza.

LITERACKI

POLECANY

Zdążyć przed Panem Bogiem, Hanna Krall

Pielęgniarka z getta jako jedna z nielicznych dostaje numerek życia, ale bez wahania oddaje go córce, a sama wypija truciznę. Pokaż, że to ta sama miłość silniejsza od lęku przed śmiercią, która kazała Orfeuszowi zejść po Eurydykę do krainy umarłych.

LITERACKI

Treny, Jan Kochanowski

Ojciec po śmierci Urszulki nie potrafi pogodzić się ze stratą: w *Trenie VIII* opisuje pustkę domu, w *Trenie X* szuka córki we wszystkich możliwych zaświatach, a w *Trenie XIX* widzi ją we śnie na rękach swojej matki. Podobieństwo do Orfeusza: miłość nie kończy się ze śmiercią i szuka sposobu przekroczenia granicy; różnica: pociechą jest tu słowo poetyckie, a nie próba sprowadzenia zmarłej.

LITERACKI

Romantyczność, Adam Mickiewicz

Karusia widzi w biały dzień zmarłego przed dwoma laty Jasieńka, mówi do niego i chce z nim odejść, a lud wierzy, że „Jasio być musi przy swej Karusi”. Miłość łączy żywą ze zmarłym wbrew rozumowi Starca – jak w micie uczucie zawiesza granicę śmierci, ale tutaj po stronie żywych, w obłądnie i wierze, a nie w podróży do zaświatów.

BIBLIJNY

Pieśń nad Pieśniami

Poemat miłosny Starego Testamentu wprost formułuje myśl tematu: „jak śmierć potężna jest miłość”. Kontekst pokazuje, że przekonanie o miłości silniejszej niż śmierć nie jest wyłącznie greckie – Biblia mówi o nim bez mitycznej fabuły, jako o prawdzie o człowieku, a tradycja chrześcijańska odczytuje je także jako obraz miłości Boga do ludzi.

3

Mapa wypowiedzi

1

Teza: literatura ukazuje miłość jako siłę zdolną przekroczyć granicę śmierci, choć jej zwycięstwo bywa duchowe, a nie dosłowne.

2

Mit o Orfeuszu i Eurydyce: potęga uczucia, która wzrusza bogów podziemia i na chwilę zawiesza prawa śmierci.

3

Klęska Orfeusza jako dowód słabości człowieka, ale nie słabości samej miłości – uczucie trwa mimo utraty.

4

Kontekst: *Zdążyć przed Panem Bogiem* (Hanna Krall) – Pielęgniarka z getta jako jedna z nielicznych dostaje numerek życia, ale bez wahania oddaje go córce, a sama wypija truciznę. Pokaż, że to ta sama miłość silniejsza od lęku przed śmiercią, która kazała Orfeuszowi zejść po Eurydykę do krainy umarłych.

5

Wniosek: śmierć zabiera człowieka, ale nie unieważnia uczucia – dlatego kultura wciąż wraca do tego motywu.